

EVOLUȚIA CONCEPTULUI ȘI METODELOR DE EVALUARE A CALITĂȚII VIETII

*Conf. univ. dr. Svetlana GOROBIEVSCHI,
UTM*

În baza metodei istorico-dialectice, autorul cercetează formarea conceptului de Calitate a Vieții (CV), percepute ca o categorie socioeconomică. Astfel, sunt cercetate și caracterizate teoriile clasice, neoclase și contemporane, privind esența categoriei CV.

Sunt prezentate similitudinile și diferențele acestora în tălmăcirea CV, ca o categorie, sub diferite aspecte: filozofice, psihologice, sociale și socioeconomice. Analizând și sintetizând evoluția opiniilor științifice cu privire la dezvoltarea categoriei CV, autorul distinge patru perioade evolutive ale acesteia: perioada economiei neorganizate și nereglate; perioada timpurie a economiei centralizate; perioada matură a economiei centralizate; perioada economiei de piață.

Acestea din urmă îi ajută autorului să definească esența CV drept categorie socioeconomică. În funcție de perioadele de dezvoltare a conceptului CV, autorul determină metodele de evaluare a CV: evaluarea comparativ-subiectivă; evaluarea cantitativă; metoda complexă și metoda sistemică.

Existența statului, ca structură economică și politică, este determinată de măsura în care acesta satisface nevoile cetățenilor săi (inclusiv cele economice și sociale) și care asigură o corelație între nivelul dezvoltării economice și creșterea calității vieții (CV).

Ca o condiție importantă pentru asigurarea gradului de dezvoltare a civilizației umane, CV reprezintă una din categoriile importante ale sistemului socioeconomic din orice țară. Analiza și studierea acestei categorii presupune, mai întâi, o evidențiere cât mai amplă a conceptelor referitoare la CV.

Pentru determinarea conceptului CV, autorul propune să se cerceteze de pe poziții istorico-dialectice aportul savanților din diferite domenii în această direcție.

*Începuturile științei economice au fost în mod semnificativ motivate de nevoia de a studia evaluarea șanselor, ca oamenii să ducă o viață mai bună. Ideile conceptului CV, pentru prima dată, au fost fundamentate în cercetările savanților **Gregory King, Fracois Quesnay, Antoine-Laurent Lavoisier, Joseph-Louis Lagrange, Alfred Marshall** și alții. Aceștia au analizat unele componente ale CV, fără a-i da o definiție concretă [11, p.192-211].*

*Un aport important în problema studiată revine savantului **A.Marshall**, autor al teoriei de compromis. Într-una din cele mai importante lucrări ale sale, „Principiile Economiei” (1890), autorul vine cu demersul său teoretic ce se referă la rolul statului în reglarea*

DEVELOPMENT CONCEPTS AND METHODS OF ASSESSING THE QUALITY OF LIFE

*Assoc. Prof., PhD Svetlana GOROBIEVSCHI,
UTM*

Based on historical-dialectical method, the author examines the formation of the concept Quality of Life (QOL), seen as a socio-economic category. Therefore, are investigated and characterized the classical, neo-classical and contemporary theories on the essence of the QOL category.

Are brought similarities and differences in the interpretation of QOL as a category in different aspects: philosophical, psychological, social and socio-economic. Analyzing and synthesizing the development of scientific advice on the development of QOL category, the author distinguishes four evolutionary periods: unorganized and unadjusted economy; early-centralized economy; centralized economy, mature period; market economy.

The latter helps the author to define the essence of QOL as a socio-economic category. Depending on the QOL development concept, the author determined QOL evaluation methods: comparative subjective evaluation, quantitative evaluation, complex method and systemic method.

The state, as an economic and political unit, is determined by the extent to which it meets the needs of its citizens (including economic and social), which provides a correlation between the level of economic development and improved quality of life (QOL).

As a condition to ensure the degree of development of human civilization, QOL is one of the major categories of socio-economic system of any country. Analysis and study of this category requires, first, a broader outline of concepts on the QOL.

In determining the concept of QOL, the author proposes to investigate the historical-dialectical positions of scientists from different fields in this direction.

*The beginnings of Economics were significantly motivated by the need to study the evaluating opportunities for people to live a better life. The first concept of QOL ideas grounded in researches of scientists **Gregory King, Fracois Quesnay, Antoine-Laurent Lavoisier, Joseph-Louis Lagrange, Alfred Marshall** and others. They analyzed some components of QOL, without giving an exact definition [11, p.192-211].*

*An important contribution to the problem is given by the scholar **A.Marshall**, author of the theory of compromise. In one of his most important works, “Principles of Economics” (1890), the author brings*

bunăstării poporului. Recunoscând diferențierea populației în societate după venituri, autorul menționează că „Statul poate influența bunăstarea socială și prin instrumentele fiscale – impozite și subvenții. Utilizarea lor trebuie să fie determinată de raportul dintre veniturile și cheltuielile publice, de aplicarea lor și de modificarea surplusului consumatorului. Spre exemplu, taxarea prețurilor nu va majora bunăstarea socială, decât în cazul în care suma impozitului colectat va depăși reducerea surplusului consumatorului în urma majorării prețurilor. Subvențiile plătite producătorilor, care determină reducerea prețurilor, vor majora bunăstarea socială doar dacă sporirea surplusului consumatorului va depăși cheltuielile publice de acordare a acestor subvenții” [7, p.49].

Unul din principalele postulate importante ale lui A.Marshall este că, pe măsura creșterii consumului, utilitatea sau valoarea bunurilor scade, menționând că acesta nu se referă la bunurile intelectuale: cu cât omul este mai setos de cunoștințe, cu atât mai multe cunoaște, cu atât devine mai productiv; nici la mijloacele de producție, deoarece, cu cât mai mult capital este utilizat în procesul de producție, cu atât acesta devine mai perfect.

Deci, A.Marshall a fost unul dintre primii savanți-economiști, care a recunoscut rolul deosebit al factorului uman în asigurarea creșterii economice.

Interesul față de categoria CV este unul vechi, și reprezentanți ai diferitelor generații de economiști, filozofi, sociologi, medici etc. au căutat să explice esența acesteia din diferite puncte de vedere. Astfel, **E.Mayo (1930)** a creat un model bazat pe premise sociale. El considera că oamenii pot fi motivați prin nevoi de ordin social, tocmai de aceea forța socială a membrilor unui grup este mai importantă decât controlul eficient prin intermediul managementului. Acest model face parte din cele patru concepții privitoare la comportamentul individual și organizațional al ființei umane medii, exprimate de **Edgar H.Schein** în studiul său privind gândirea behavioristă [16, p.23].

Considerăm că activitatea economică, în orice timpuri și împrejurări istorice, reprezenta străduința primordială a oamenilor, grija de a-și asigura existența și perpetuarea speciei, satisfacerea unor nevoi vitale de hrană, adăpost, îmbrăcăminte etc. Odată satisfăcute, aceste nevoi creează premise pentru trecerea la satisfacerea celorlalte nevoi: culturale, spirituale, politice ale indivizilor și comunității, în ansamblul ei. Iată de ce economia este domeniul vital și permanent al societății, activitatea economică fiind implicată direct sau indirect în satisfacerea nevoilor societății, reprezentând fundamentul general în viața tuturor oamenilor.

Asemenea argumente se aveau în vedere, când se încerca să se schițeze un tablou de ansamblu al evoluției economiei umane, ajungând la ideea că tranziția în economie este permanentă; *apreciată în sensul transformării, aceasta nu se poate încheia, iar orice înțelegere simplistă, insuficient de precisă a încheierii tranziției este contraproductivă*. Tranziția se dovedește a fi forma permanentă de evoluție umană, iar costurile tranziției prin viață interesează pe fiecare individ și

his theoretical approach that refers to the state's role in regulating people's welfare. Recognizing population differentiation in society by revenue, he whites that, “The State can influence social welfare and fiscal instruments – taxes and subsidies. Their use must be determined by the ratio of public income and expenses, their application and changing of consumer surplus. For example, taxation of prices will increase welfare only if the amount of tax collected will exceed the reduction in consumer surplus from higher prices. Subsidies paid to producers, lead to lower prices would increase welfare only if that increase consumer surplus will exceed public expenditures for granting such subsidies” [7, p.49].

One of the main postulates of A.Marshall is that with the increase of consumption decreases the utility or value indicating that it is not about intellectual property: the man is thirsty for knowledge, the more he knows, the more productive he becomes; nor the means of production, because the more capital is used in production, the more perfect it becomes.

So, A. Matshall was one of the first scientists who realized the important role of the human factor in ensuring economic growth.

Interest in QOL is old and representatives of different generations of economists, philosophers, sociologists, doctors and so on, sought to explain its essence in different ways. Thus, **E.Mayo (1930)** created a model based on social premises. He believes that people can be motivated by social needs, that is why the social force of members of a group is more important than effective control through management. This model is part of the four concepts concerning the behavior of the human individual and organizational environments expressed by **Edgar H.Schein** the study of the thinking behaviorist [16, p.23].

We believe that business at all times and historical circumstances, represent the primary endeavor of people, concered to ensure the existence and perpetuation of the species, the satisfaction of vital needs for food, shelter, clothing, etc. Once satisfied, these needs create preconditions for transition to meet other needs: cultural, spiritual, political, and so on of individuals and the community as a whole. This is why economy is a vital and permanent aspect of society, economic activity is directly or indirectly involved in meeting the needs of society, representing the general basis of all human life.

Such arguments were taken into account when attempting to draw a picture of the overall human economic development, reaching the idea that the transition in economy is constant, *determined for the purposes of conversion, it cannot be concluded and any simplistic understanding, insufficient accurately completing the transition is counterproductive*. Transition turns out to be a permanent form of human development and transition costs affect the individual interests and social community as a whole.

comunitatea socială, în ansamblul ei.

Conceptul CV ca atare a fost lansat în anii '60 ai secolului al XX-lea de către savanții nord-americani, care considerau că orice creștere economică nu trebuie să constituie un scop în sine, ci un mijloc pentru crearea condițiilor mai bune de trai, pentru satisfacerea nevoilor unei anumite colectivități umane. În această perioadă, se inițiază mișcarea pentru realizarea Indicatorilor Sociali și, anume, are loc aplicarea unor programe ale guvernului (educaționale, sociale și de mediu) și utilizarea unor indicatori de măsurare a eficacității creșterii CV.

În a doua jumătate a secolului al XX-lea, CV a fost definită ca standard de viață bună în noua societate de consum: deținerea de aparatură modernă, automobile și case. Timpul liber, economiile pentru vacanțe și activitățile recreative au fost adăugate mai târziu. Conceptul CV a fost definit pentru prima dată de sociologul **A.Schlesinger** și de economistul **J.K.Galbraith**, ambii americani (1967).

A.Schlesinger a tratat categoria CV de pe poziții socio-psiologice, pe când profesorul american **J.K.Galbraith**, în cea mai recentă lucrare a sa „**The Good Society – The Humane Agenda**” (1996) sau „**Societatea perfectă**” (1997), a generat conceptul CV, în legătură cu necesitatea omului de recunoaștere a dominației scopurilor economice și a nu permite acestora să dețină un monopol neadecvat asupra vieții, în detrimentul altor scopuri: „*ceea ce contează nu este cantitatea bunurilor noastre, ci calitatea vieții*” [2, p.11].

J.K.Galbraith susține că nu există șanse pentru o societate perfectă și realizabilă atât timp cât nu există o definire clară a ei. El menționa că în orice societate există factori precum natura umană, gândirea, istoria care constrâng realitatea. Unele dintre caracteristicile societății perfecte sunt: libertatea individuală, bunăstarea, egalitatea rasială și etnică. Autorul punctează importanța banilor, afirmând că lipsa acută a lor este cea care neagă cel mai mult libertățile individuale. Săracii sunt marginalizați în favoarea celor bogați, deoarece doar cei avuți ajung la putere, iar interesul personal este acceptat în detrimentul dorinței de schimbare la nivel social. J.K.Galbraith considera că această tendință trebuie înlăturată, pentru că stă în calea prosperității [2, p.14]. Prin aceasta, J.K.Galbraith, pentru prima dată în gândirea economică, a apropiat aspectul economic de cel social al CV.

Ulterior, conceptul CV a fost dezvoltat de viitorologul **B. de Jouvenel**, care urmărea creșterea economică în ritm ascendent ca factor al bunăstării. Țările dezvoltate, pe de o parte, se confruntau cu problema direcționării masei de resurse materiale de care dispuneau pentru asigurarea unei vieți de calitate, iar, pe de altă parte – cu consecințele negative ale sistemului economic, precum sărăcia, degradarea mediului înconjurător etc. În acest context, politicile CV erau un fel de măsuri corective ale sistemului economico-social. În analizele timpurii ale CV, conceptul se referea, în același timp, atât la bunăstarea individuală, cât și la calitatea societății.

The concept of QOL launched in the 60s of the twentieth century by the North American scholars, who believed that any growth should not be objective but a means to create better living conditions to meet the needs of a given human collectivity. During this period was initiated the movement to achieve the Social Indicators, namely, there is the application of government programs (educational, social and environmental) and the use of indicators to measure the effectiveness to increase the QOL.

In the second half of XX century, QOL was defined as an improved living standard in the new consumer society: possessing modern appliances, cars and houses. Leisure, savings for holidays and leisure activities were added later. Sociologist and economist **A.Schlesinger** and **J.K.Galbraith**, both American (1967), were the first who defined the QOL concept.

A. Schlesinger treated QOL from the socio-psychological point of view, while **J. K.Galbraith** American professor, in his latest book “**The Good Society – The Humane Agenda**” (1996) or “**Perfect Society**” (1997), generated the concept of QOL, related to the human need for recognition, domination of economic goal and not to allow them to have a monopoly on life over other improper purposes, “*what matters is not the quantity of our goods, but quality of life*” [2, p.11].

J. K.Galbraith claims that there are no chances for a perfect and feasible society as long as there is no clear definition of it. He stated that in any society there are factors such as human nature, thinking, history constraining reality. Some of the features of a perfect society are: individual liberty, welfare, racial and ethnic equality. The author points out the importance of money, claiming that there is an acute shortage denying most individual freedoms. The poor are marginalized in favor of the rich, because only the wealthy come to power and self-interest is accepted at the expense of a desire in social change. J. K. Galbraith believes that this trend should be removed because it stands on the way of prosperity [2, p.14]. Thereby, J. K. Galbraith first approached economic thinking of the social economic aspect of QOL.

Subsequently, the concept of QOL was developed by the futurist **B. de Jouvenel**, who sought economic growth rate as a factor of wealth upward. Developed countries, on the one hand, were facing the problem of targeting the mass of material resources at its disposal to ensure a quality life, and, on the other hand – the negative consequences of the economic system, such as poverty, environmental degradation, and so on. In this context, the policies of QOL were a sort of corrective measures in economic and social systems. In early analyses of QOL, the concept referred to both individual wellbeing and quality of society.

Thus, the futurist B. de Jouvenel, describes

Astfel, futurologul **B. de Jouvenel**, prin CV exprima condițiile de existență ale factorului uman, fiind luat în cont efectul global al facilităților, avantajelor pe care progresul social îl pune la dispoziția indivizilor. Mai exact, CV era percepută ca „totalitatea posibilităților oferite individului de către societate de a dispune produsele și de a folosi serviciile pentru a-și amenaja existența personală după nevoile, cerințele și dorințele proprii” [13, p.108].

În viziunea noastră, ne-ar părea destul de simplu a reduce CV unui individ numai la factorii mediului extern sau nivelului de trai, fără a ține cont de rolul individului în asigurarea CV.

Expresia „Calitatea vieții” a început să fie folosită în cercurile politice. Astfel, într-un discurs al președintelui Statelor Unite, **Lyndon B. Johnson**, din 1967, s-a subliniat că obiectivele pe care le urmărește un președinte de țară nu pot fi măsurate în termeni bancari, ci în termenii CV. Din acel moment, „înalta societate” nu mai este preocupată de cantitatea bunurilor, ci de CV.

Deseori, se făceau similitudini între nivelul de trai și CV. Cele două concepte, deși, la prima vedere, se confundau, totuși, sunt diferite, datorită sferei de cuprindere [7, p.47-57].

Conceptul CV, precum și cercetările sistematice desfășurate în acest domeniu au contribuit la apariția științelor social-economice, însă doar de câteva decenii. Până la identificarea și definirea clară a conceptului, economiștii, sociologii și alți specialiști au făcut cercetări ale CV fără a denumi efectiv conceptul. La început, s-a dovedit a avea o profunzime științifică doar noțiunea socială de CV, care aborda în mod sintetizator problemele existenței și dezvoltării omului – de la cele demografice, economice, sociale, sanitare, juridice, politice, ale drepturilor omului la cele ecologice, culturale și psihosociale.

Astfel, în secolul al XX-lea, s-au format două modalități de apreciere a CV: *obiectivă* și *subiectivă*. *Aprecierea obiectivă* se baza pe indicatorii statistici, furnizați de instituțiile de stat și organizațiile neguvernamentale; acești indicatori ofereau o evaluare globală, cu caracter general, a nivelului CV. *Aprecierea subiectivă* a CV încearcă să identifice elementele cele mai importante la stabilirea standardului de viață al individului. Aceste măsurări erau mai mult personale, din moment ce ele se bazau pe aprecierile oamenilor asupra calității propriilor vieți.

Dacă aprecierea obiectivă aborda CV la nivelul societății în ansamblu, aprecierea subiectivă cobora la nivelul individului sau al colectivităților, cu un anumit specific (geografic, cultural, al standardului de viață). Modul în care putea fi măsurat nivelul CV deriva din raporturile dintre anumite dimensiuni ale existenței umane. În această privință, părerile specialiștilor din lume diferă foarte mult.

Modelul Bortwick-Duffy (1992) opera cu patru dimensiuni esențiale ale CV: *mediul rezidențial; relațiile interpersonale; influența comunității și stabilitatea vieții.*

the conditions of human factor existence through QOL, being taken into account the overall effect of incentives, benefits, social progress available to individuals in a society. Specifically, QOL was perceived as “the possibilities offered by the company to individual to arrange existence, dispose of used products and services to fit individual existence after the needs, requirements and personal desires” [13, p.108].

In our view, it would seem simple enough to reduce an individual's QOL to external environmental factors and living standards, without taking into account of the role of the individual in providing QOL.

The term “Quality of life” began to be used in political circles. Thus, in a speech of U.S. President **Lyndon B. Johnson** in 1967, were outlined the objectives that are pursued by a head of state cannot be measured in terms of banking, but in terms of QOL. From that moment “high society” is concerned not by the quantity of goods, but by QOL.

Often were made similarities between the level of living and QOL. The two concepts, although at first glance were confused, however, are different because of the scope [7, p.47-57].

The QOL concept and systematic research conducted in this area contributed to the socio-economic sciences just for a few decades. Prior to identifying and clearly defining the concept, economists, sociologists and other specialists have done research of QOL without really naming it. At first, proved by scientific depth QOL was only a social notion that addressed the problems of existence and human development – from demographic, economic, social, health, legal, political, human rights to environmental, cultural, psychological and social.

Thus, in XX century were developed two ways of assessing QOL: *objective* and *subjective*. *Objective assessment* was based on statistical indicators provided by state institutions and NGOs; this index provides an overall assessment of the level of general QOL. *Subjective assessment* of QOL attempts to identify the most important elements in determining the standard of living of the individual. These measurements were more personal, since they were based on people's feedback on the quality of their lives.

If objective assessment addresses the QOL in society, taken as a whole, the subjective assessment or to specific communities (geographic, cultural, and standard of living). The way of how the QOL can be measured derived from the relationship between certain dimensions of human existence. In this respect, opinions of various specialists vary greatly.

The Bortwick-Duffy Model (1992), a work with 4 key dimensions of QoL: *residential environment, interpersonal relationships, influence community and life stability.*

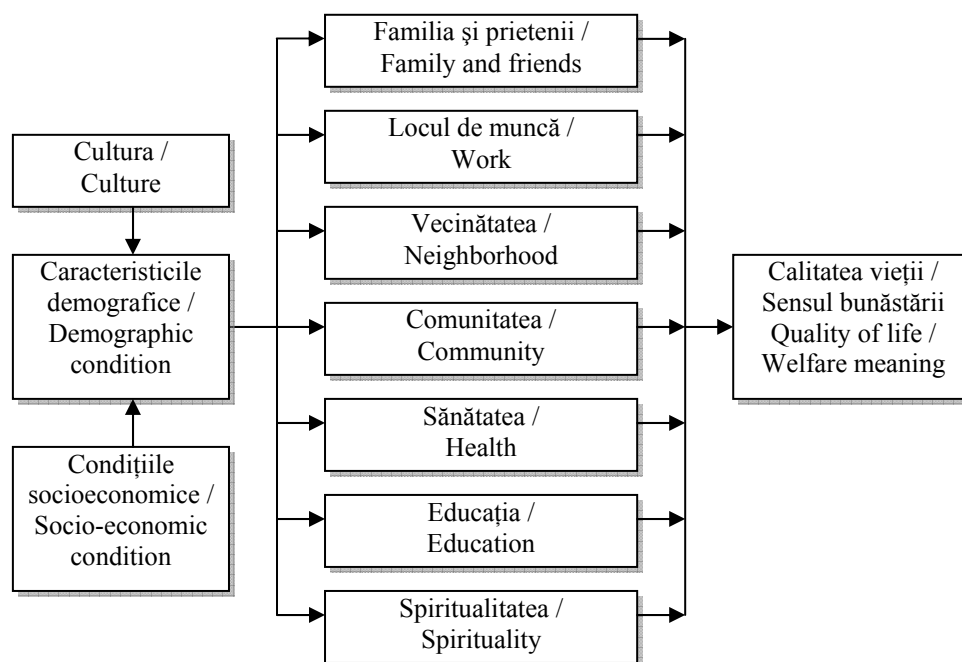

Figura 1.1. Conceptul CV propus de cercetătorii Universității din Oklahoma /
Figure 1.1. QoL concept proposed by researchers of the University of Oklahoma

Sursa/Source: [7, p.59]

În viziunea noastră, acest model reprezintă una din primele abordări ale CV sub aspectul vieții sociale și al relațiilor interumane, fiind mai puțin luată în considerație latura economică.

În anii 1998-2002, un grup de experți, sub conducerea lui **Hansen Bruno**, a elaborat conceptul european, în care CV se studia numai de pe pozițiile fiziologică și socială, cea economică nefiind luată în considerație [12, p.48]. **Bruno Hansen**, membru al Comisiei Europene pentru Științele Vieții, Directorul General XII, în cadrul Programelor realizate de UE în acest domeniu, consideră că îmbunătățirea CV se poate realiza acționând în următoarele 4 direcții: nutriție, sănătate, ocupație și mediu (figura 1.2).

În același timp, o echipă de cercetători ai **Universității din Toronto** a identificat trei dimensiuni majore ale CV: *existența, apartenența și acțiunile umane*. Așa, în perioada 1994-2001, aici s-a desfășurat un proiect de cercetare a CV, la care au participat cei mai vestiți profesori ai Universității din Toronto: **Dennis Rafael, Renwick Rebecca**, manager de proiect fiind **Ivan Brown. Ted Myerscough** a fost responsabilă de gestionarea datelor și difuzarea lor pentru analiza CV persoanelor cu handicap. Deci, CV a fost studiată prin prisma influenței factorilor endogeni (cu caracter psihologic și fiziologic) asupra persoanelor cu dezabilități [14, p.49]. Dimensiunea factorilor endogeni a fost divizată în 3 subdomenii, și anume: cea a existenței fizice, psihică și spirituală. *Existența fizică* caracterizează aspectele vieții legate de nutriție, sănătate fizică, igienă personală, aspect fizic, vestimentația și înfățișarea exterioară a omului. *Existența psihică* abordează

We believe that this model is one of the first approaches to QOL in terms of social life and human relationships, in which the economic side is less taken into consideration.

During 1998-2002 an expert group under the leadership of **Bruno Hansen** has developed the European concept, where QOL is studied from the physiological and social positions, the economic one was not taken into account [12, p.48]. **Bruno Hansen**, European Commissioner for Life Sciences, Director General XII, for the EU Programs in this field, believes that improving QOL can be achieved in the following 4 areas: nutrition, health, occupation and environment (figure 1.2).

Meanwhile, a team of researchers from the **University of Toronto** has identified three major dimensions of QOL: *existence, membership and human actions*. Therefore, during 1994-2001 there was conducted a research of QOL and the most famous teachers of the University of Toronto have participated in it: **Dennis Raphael, Rebecca Renwick, Ivan Brown** as project manager. **Ted Myerscough** was responsible for data management and dissemination for analyzing the QOL of disabled persons. Therefore, the QOL was studied through the influence of endogenous factors (psychologic and phynplpgic) over the disabled persons. [14, p.49]. The size of endogenous factors was divided into three subdomains, namely: physical and spiritual existence. *Physical existence* characterizes the aspects of life related to nutrition, physical health, personal hygiene, appearance, clothing and outward appearance of an individual. *Mental*

sănătatea psihică a individului, percepțiile, sentimentele și starea sa sufletească, evaluările legate de propria persoană. *Existența spirituală* reflectă valorile personale, normele individuale de conduită și convingerile spirituale, care în majoritatea cazurilor, pot fi asociate cu religiile actuale.

existence is related to mental health of the individual, his perceptions, feelings and his state of mind about self-assessments. *Spiritual existence* reflects personal values, individual rules of conduct and spiritual beliefs, which in most cases can be associated with existing religions.

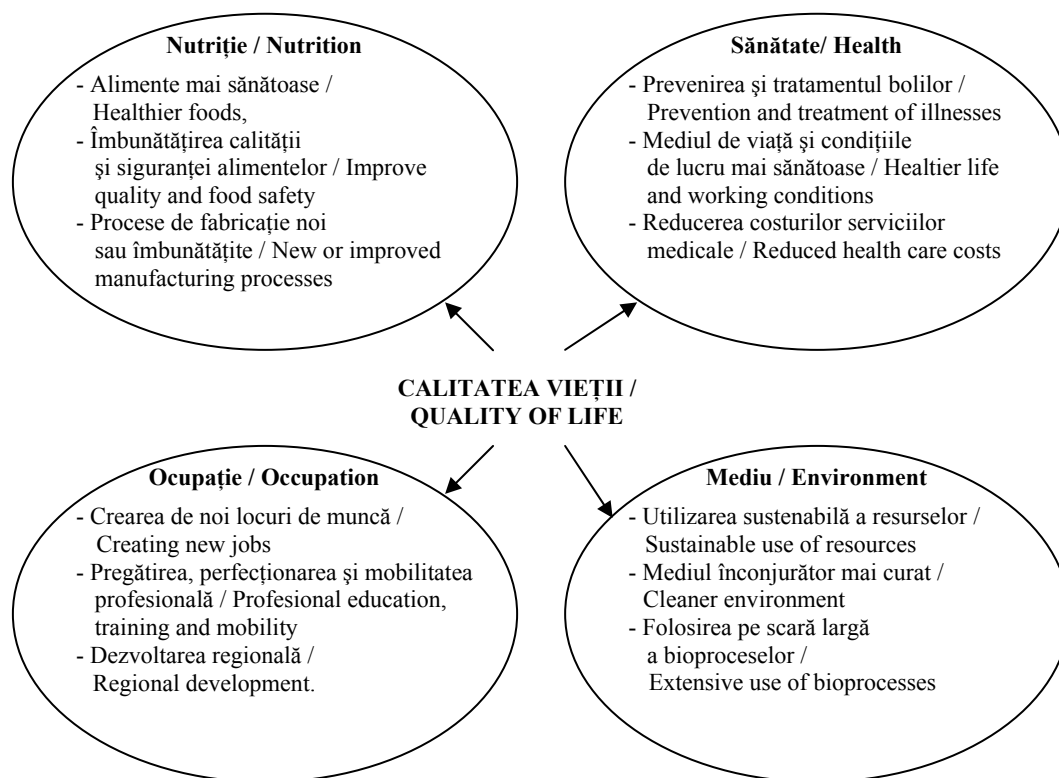

Figura 1.2. Calitatea Vieții percepută ca o categorie sociopsihologică / Figure 1.2. Quality of Life perceived as a socio-psychological category

Sursa/Source: [12, p.48]

Apartenența este o dimensiune ce include comuniunea individului cu mediul său de viață și are, la rândul său, 3 subdomenii. *Apartenența fizică* cuprinde conexiunile pe care individul le are cu mediul său de viață, format, de regulă, din locuință, loc de muncă, școală, vecinătate, comunitate. *Apartenența socială* include legăturile cu mediul social și abordează acceptarea individului în intimitatea altor persoane, relațiile cu familia, prietenii, colegii de muncă, colaboratorii și vecinii.

Apartenența comunitară reprezintă accesul pe care individul îl are la resursele ce stau, de obicei, la dispoziția membrilor comunității, precum serviciile sociale, de sănătate sau de ocupare a forței de muncă, activitățile educaționale, culturale sau recreative.

Acțiunile umane se referă la activitățile susținute de individ, ce au drept scop îndeplinirea speranțelor (doriințelor) personale. Acțiunile practice descriu o serie de activități zilnice, cum ar fi activitățile domestice, munca prestată, activitățile școlare, cele legate de sănătate sau de nevoile sociale. Activitățile din timpul liber includ

Belonging is a dimension that includes individual community of life with his environment and has, in turn, three subdomains. *Physical belonging* includes connections that the individual is having with his usually environment, like home, work, school, neighborhood, and community. *Social belonging* includes links to the social environment and addresses the individual accepting in the privacy of others, relationships with family, friends, co-workers, colleagues and neighbors.

Community belonging represents the individual's access to the resources usually available to community members, such as social and health services, employment, educational, cultural or recreational activities.

Human actions refer to activities supported by individual, aimed at fulfilling the personal hopes (wishes). Practical actions describe a series of daily activities such as domestic work, labor, educational activities, health-related or social needs. Leisure

activitățile care contribuie la relaxarea (odihna) și reducerea stresului.

În opinia noastră, din punct de vedere al persoanelor cu dezabilități sau cu probleme de sănătate, conceptul existențial de evaluare a CV a fost formulat corect.

Modelul R.Schalock (1996), autor de origine american, în aprecierea CV, prevedea 8 dimensiuni principale:

- *bunăstarea spirituală* (siguranța, spiritualitatea, fericirea etc.);
- *relațiile interpersonale* (intimitatea, afecțiunea, familia etc.);
- *bunăstarea materială* (proprietatea, securitatea financiară, posesiunile etc.);
- *dezvoltarea personală* (educația, calificarea, competența etc.);
- *bunăstarea fizică* (nutriția, sănătatea, modalitățile de recreere etc.);
- *autodeterminarea* (autonomia, opțiunile, controlul personal etc.);
- *apartenența socială* (acceptarea, statutul și rolul social); drepturile (la intimitate etc.).

La elaborarea **modelului R.Schalock** au participat specialiști din diferite domenii, care încercau să determine indicatorii obiectivi și subiectivi de măsurare a CV. Tot mai frecvent apăreau opinii care vedeau CV ca pe o funcție a libertății, drepturilor omului și fericirii lui. Dar, deoarece fericirea este o valoare subiectivă și e greu de măsurat, reprezentanții acestei opinii au dat prioritate altor indicatori de evaluare a CV. Ca urmare, concluzia finală a conceptului **R.Schalock** a fost că bunăstarea ar trebui să fie luată în seamă la măsurarea fericirii sau satisfacției de viață [11, p.55].

Din cele expuse, se poate menționa că opiniile descrise în vizorul diferitelor școli au apreciat CV strâns legat de *mediul social*, în care persoanele își duc existența. Fiecare țară are un stil propriu de viață și, de aceea, există o largă varietate de tendințe în interesul comunității globale. Din fericire, unele dintre ele sunt comune colectivităților, aparținând grupului de țări industrializate și pot servi drept bază pentru o serie de evaluări privind cerințele consumatorilor de produse și servicii, de tehnică electronică și de uz casnic.

Crizele petroliere din anii 1973 și 1979 au influențat apariția celor mai multe opinii ale criticilor creșterii economice. În această perioadă, cercetările privind CV reprezintă un domeniu preferențial de activitate care reunește specialiști din sfera științelor economice și sociale. Explicația constă nu numai în interesul practic, politic al acestei probleme, ci și în statutul ontologic al CV și al conceptului corespunzător în cadrul realității sociale și al științelor acesteia. Așa, cunoscutul savant american **J.Schumpeter [1939]**, fondator al teoriei antreprenoriale, vedea sensul întregii activități sociale în asigurarea existenței oamenilor. De aici provine caracterul sintetic al acesteia; astfel se explică de ce după ea se orientează și se corelează toate celelalte aspecte ale sistemului social. „CV

activities include activities that contribute to relaxation (rest) and stress reduction.

In our view, from the point of view of disabled people or those with health problems, the QOL assessment concept is formulated correctly.

The Model R.Schalock (1996), of the American author, takes into account in assessing QOL 8 main dimensions:

- *spiritual welfare* (safety, spirituality, happiness, etc.).
- *interpersonal relations* (intimacy, affection, family, etc.).
- *material welfare* (property, financial security, possessions, etc.).
- *personal development* (education, qualification, competence, etc.).
- *physical well-being* (nutrition, health, recreation arrangements, etc.).
- *self-determination* (autonomy, options, personal control, etc.).
- *social affiliation* (acceptance, status and social role, etc.) rights (to privacy, etc.).

In developing the **R. Schalock model** were involved professionals from different fields, trying to determine the objective and subjective indicators to measure QOL. More frequently appeared opinions regarding QOL as a function of *freedom, human rights and happiness*. But, since happiness is a subjective value and is difficult to measure, the representatives of this view have prioritized other indicators to assess the QOL. Therefore, the conclusion was that the **R. Schalock concept** of welfare should be taken into account to measure happiness or satisfaction with life [11, p.55].

From the above mentioned, it can be noted that the opinions described by different schools, appreciated QOL closely related to the social environment in which people live their lives. Each country has its own style of life and, therefore, there is a wide variety of trends in the interest of the global community. Fortunately, some of them are common, belonging to the group of industrialized countries and can serve as the basis for a series of evaluations of consumer demands for products and services, electronics and household technology.

Oil crises of 1973 and 1979 have influenced the emergence of several views of economic growth critics. During this period, research on QOL was preferential area comprised of experts in the field of economic and social sciences. The explanation lies not only in the practical and political interest of this problem, but also in the ontological status of the QOL and the corresponding concept in social reality and its sciences. Therefore, the famous scholar **J. Schumpeter [1939]**, founder of the entrepreneurial theory, saw the meaning of social activities – to provide human existence. Hence its synthetic character, this explains why it is also aimed to correlate all other aspects of the social system. “QOL is like a coin that accurately

este ca o monedă în care se oglindește fidel întregul univers social” [17, p.112].

În anii '80 ai secolului al XX-lea, au existat discuții intense și investigații numeroase referitoare la CV. În această perioadă, conceptul s-a „individualizat”. CV a început să fie, din ce în ce mai des, conceptualizată prin „bunăstarea individuală”, care este determinată nu numai de condițiile obiective de viață bună, dar și de „bunăstarea subiectivă”: CV se studiază prin ochii trăitorului. Cercetarea prin anchete sociologice devine o metodă favorită, deoarece permite combinarea caracteristicilor obiective și subiective ale situației reale la nivel individual [1, p.11].

Cu toate acestea, dezvoltarea economică a societății a urmat o nouă cale, care a provocat discuțiile despre bunăstare și CV. În cercetările efectuate de **W.Zapf [2000]**, apare din nou legătura dintre bunăstarea populației sau „starea națiunii” și CV, care au constituit un pas înainte în direcția cercetării categoriei CV. Constatarea că progresul economic nu duce în mod automat la bunăstarea generală și la eliminarea sărăciei a fost unul din motivele care au condus la apariția unei direcții de cercetare atât de cultivate în prezent, cum este CV.

Problemele de conținut ale CV jucau un rol important în cadrul concepției originale, conform căreia bunăstarea individuală și calitatea societății se influențau reciproc și erau interdependente. Potrivit studiului realizat de **W.Zapf**, există, totuși, câteva aspecte care s-au modificat față de perioada anilor '70 [18, p.22-35]:

1. Conceptul CV și al bunăstării, în contextul economiei concurențiale, nu mai erau orientate către modul socialist de viață;
2. Conceptul CV devenise unul răspândit și nu mai era construit în baza contradicțiilor, de exemplu, „cantitate versus calitate” sau „economie versus ecologie”;
3. Au dispărut speranțele și iluziile legate de o societate în care se utilizează o planificare și un control riguros pentru asigurarea CV;
4. Economia centralizată nu mai constituia modelul predominant, au prins contur diferite alte sisteme de administrare: piața, statul, asociațiile, familiile și grupurile sociale mici.

Paralel cu conceptele CV și bunăstării, a apărut și conceptul „dezvoltării umane”, care a devenit un program global promovat de Națiunile Unite; „calitatea persoanelor” și „condițiile de trai” sunt concepte prin care se dorește extinderea noțiunii subiective de prosperitate, respectiv de bunăstare. „Excluderea” constituie o nouă perspectivă în cercetarea inegalităților. „Capitalul social” descrie resursele sociale ale solidarității. „Pluralismul bunăstării” sau „amestecul de prosperități” se referă la potențialul inovativ al stării de bunăstare [20].

Bazele conceptului *dezvoltării umane* au fost puse odată cu Rapoartele Globale Anuale ale Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Umană (PNUD). Primul raport a fost lansat în 1990. Potrivit definiției formulate aici, dezvoltarea umană „este un proces care

reflects the entire social universe” [17, p.112].

In the 80s of the XX century, there were extensive discussions and numerous investigations regarding the QOL. However, during this time, the concept was “individualized”. QOL began to be increasingly more often conceptualized as “individual welfare”, which is determined not only by the objective conditions of a better life, but also “subjective welfare”: QOL is studied through the eyes of the living person. Sociological survey becomes a favorite method because it allows combining objective and subjective characteristics of the real situation individually [1, p.11].

However, the economic development of a society followed a new path, which caused discussions about welfare and QOL. In research conducted by **W.Zapf [2000]** there is again the link between welfare of the population and QOL, which constituted a step forward in the research of the QOL. Finding that economic progress does not automatically lead to general welfare and poverty elimination it was one of the reasons that have led to a growing research of QOL.

Content of QOL issues played an important role in the original conception, according to which individual welfare and society quality influenced each other and were interdependent. According to the study conducted by **W.Zapf**, there are still some aspects which have changed during the 70s [18, p.22-35]:

1. QOL and welfare concept in the context of a competitive economy, were not oriented towards a socialist way of life;
2. QOL concept became widespread and was not built on contradictions any more, for example, “quantity versus quality” or “economy versus ecology”;
3. Hopes and illusions about a society using plan and control to ensure the QOL vanished;
4. Centralized economy was no longer a prominent model, other management systems emerged: market, state, associations, families and small social groups.

Along with QOL and welfare concepts there appeared the concept of “human development”, which became a global program promoted by the United Nations, “quality of people” and “living conditions” are concepts which aim to extend the subjective notion of prosperity i.e. welfare. “Exclusion” is a new perspective in inequality research. “Social capital” describes the social resources of solidarity. “Welfare pluralism” or “prosperity mixture” refers to the innovative potential of the welfare [20].

The basics of the *human development* concept have been made with the Global Annual Reports of the United Nations Human Development Program (UNDP). The first report was released in 1990. According to the definition, human development “is a process that helps to expand the range of options to be

contribuie la lărgirea gamei de posibilități care se acordă fiecărei persoane”.

În prezent, dezvoltarea umană constituie cel mai ambițios și mai de anvergură concept de bunăstare. Ideea de bază este de a dezvolta opțiunile individuale, a CV oamenilor. Această noțiune țintește dincolo de dezvoltarea resurselor umane și de programele de stat privind bunăstarea, care consideră oamenii mai mult simpli receptori decât actori ai realizărilor. Teoretic, dezvoltarea umană implică productivitate, egalitate, sustenabilitate, precum și autoritate. În mod empiric, toate națiunile lumii sunt clasificate după Indicele Dezvoltării Umane (IDU). În prezent, IDU este unul dintre indicatorii cei mai larg utilizați ai dezvoltării umane. Este folosit, în special, la nivel global, pentru comparații internaționale și regionale. IDU este calculat ca o medie simplă a indicilor Educației, Speranței de Viață și PIB. Rapoartele Globale ale Dezvoltării Umane și IDU sunt, în pofida criticilor, rezultatul a două cerințe de bază ale raporturilor sociale, anume ale comparațiilor internaționale și prezentării unui indicator integral care cuprinde o informație relevantă despre dezvoltarea umană.

În condițiile integrării, problema „*excluderilor*” atrage atenția asupra celor mai actuale probleme ale CV și asupra celei mai moderne forme de inegalitate din cadrul Uniunii Europene: „Nu numai distanța, dar și excluderea din viața socială: nu numai excluderi, marginalizări din cauza sărăciei și a șomajului, dar și excluderi prin discriminări și refuzul accesului la posibilitățile oferite de viață” [H.Silver,1994]. Excluderea distruge solidaritatea, spiritul just, cinstit al competiției, drepturile politice ale participării și integrării într-o societate. Solidaritatea și integrarea pot fi păstrate, extinse sau recâștigate cu atât mai bine, cu cât „capitalul social” este mai mare și mai bun: cu alte cuvinte, cu cât setul de norme și valori, sistemele de dezvoltare personală și conexiunile sociale sunt mai puternice [5, p.88].

R.Putnam [1995] menționa că în timp ce capitalul social crește, crește competența de a rezolva mult mai bine problemele sociale: „Angajamentele civile și contactele sociale adecvate produc rezultate pozitive – școli mai bune, o dezvoltare economică mai rapidă, o rată a criminalității mai scăzută, o administrare mult mai eficientă” [5, p.89].

În opinia lui **A.Evers [1996]**, contribuțiile la „pluralismul bunăstării” sau la „mixul de bunăstare” se concentrează asupra unei probleme proeminente, și anume criza instituțională și financiară a statului bunăstării și a sistemului asigurărilor sociale [5, p.91]. Ideea de bază este că securitatea socială nu mai poate fi garantată numai de către piață și stat, iar resursele societății civile trebuie să fie activate. Prin combinarea rezultatelor acestor instituții, printr-un „portofoliu de economii” [R.Rose, 1996], suprasolicitarea unora poate fi prevenită. Exemplul cel mai concret este sistemul pensiilor persoanelor vârstnice, care mizează pe câțiva piloni. De exemplu, în completarea pensiilor publice pot veni planurile de pensii ale companiilor și asigurările de viață private. Nu mai sunt

granted to each person”.

Currently, human development is the most ambitious and far-reaching concept of welfare. The basic idea is to develop individual options, the QOL of people. This concept looks beyond the human resources development and the state welfare programs, consider people as receptors rather than player's of achievements. Theoretically, human development involves productivity, equity, sustainability and authority. Empirically, Human Development Index (HDI) classifies all nations of the world. Currently, HDI is one of the most widely used indicators of human development. It is especially used for global and regional international comparisons. HDI is calculated as a simple average of the indices: education, life expectancy and GDP. Global Human Development Reports and the HDI are, despite criticism, the result of two basic requirements of social reporting, namely the international comparisons and present a full indicator that includes relevant information about human development.

In terms of integration, the problem of “*exclusions*” draws attention to the most pressing issues of the QOL and the most modern forms of inequality in the European Union: “Not only the distance but also the social exclusion: not only exclusion, marginalization because of poverty and unemployment, but also exclusion through discrimination and denial of access to the possibilities of life” [H. Silver, 1994]. Exclusion destroys solidarity, the fair honest and spirit of competition, the political rights of participation and inclusion in society. Solidarity and integration can be retained or regained as long as the “social capital” is bigger and better: in other words, the stronger are the sets of norms and values, personal development systems and social connections [5, p.88].

R.Putnam [1995] noted that while the social capital increases, the power to solve social problems grows “Civil commitments and adequate social contacts produce positive results – better schools, faster economic growth, lower crime rate, more efficient administration” [5, p.89].

According to **A.Evers [1996]**, contributions to “welfare pluralism” or “welfare mix” focuses on a prominent problem, namely institutional crisis and financial status and welfare insurance system[20, p.91]. The basic idea is that the market and the state cannot guarantee social security and civil society resources must be enabled. By combining the results of these institutions through a “savings portfolio” [R.Rose, 1996], the overuse some can be prevented. Most practical example is the elderly pension system, which relies on several pillars. For example, in addition to public pensions can come pension plans and life insurance of private companies. The pension systems, built on the principle of solidarity, are not propagated any more, as the emphasis is on diversification [5,

propagate sistemele de pensii construite pe principiul solidarității, ci se pune accentul pe diversificarea acestora [5, p.92-94].

Este greu să nu cazi de acord cu aceste argumente. Pentru a surprinde diferențele dintre conceptele existente, autorul încearcă să le diferențieze.

Plecând de la versiunile opiniilor existente, autorul definește *nivelul de trai drept ansamblul condițiilor economice și noneconomice, sociale, culturale și politice, pe care societatea le creează membrilor săi, dar și capacitatea, aptitudinile indivizilor de a-și satisface cât mai bine nevoile, pornind de la venitul lor. Aspectele definitorii ale nivelului de trai sunt legate de nivelul și evoluția veniturilor; de mărimea prețurilor la bunurile și serviciile ce alcătuiesc consumul populației; de nivelul și structura consumului de bunuri și servicii; de condițiile de muncă și petrecere a timpului liber; de condițiile de trai; de starea de sănătate și accesul la serviciile de asigurare, educație, cultură, artă etc.*

Nivelul de trai are un caracter obiectiv, deoarece se poate realiza numai în anumiți parametri. Pe măsură ce a evoluat știința și tehnica, parametrii luați în considerare (mediul natural, cadrul social, educația, sănătatea, cadrul politic, economic etc.) au suferit o serie de modificări, conferindu-i, în acest sens, conceptului nivelul de trai un caracter social-istoric. Astfel, odată cu evoluția umanității, s-au modificat condițiile de viață, aspirațiile și nevoile oamenilor. Dacă acum câteva decenii, anumite condiții erau considerate normale, s-ar putea ca astăzi, aceleași condiții să nu mai poată fi calificate ca fiind normale.

Sintetizând cele expuse, menționăm că aria CV este definită drept valoarea, pentru om, a vieții sale, modul și măsura în care condițiile vieții oferă omului posibilitatea satisfacerii multiplelor sale necesități, gradul în care viața este satisfăcătoare pentru el.

Nu există o definiție universală acceptată a CV, în special, datorită faptului că conceptul se află la intersecția dintre științele umaniste și cele economice. Semnificația expresiei „CV” poate varia considerabil în funcție de natura studiului. În general, CV era privită ca fiind rezultatul interacțiunii unui număr de factori (de sănătate, sociali, economici, de mediu), care afectează dezvoltarea umană și socială a individului și a societății în moduri deseori necunoscute. Într-un anumit sens, CV era definită în măsura în care, într-o anumită societate sau regiune, erau asigurate condițiile psihologice și fiziologice ce induc sentimentul de satisfacție [2, p.128].

Astfel, considerăm că CV, fiind variabilă și măsurabilă, se referă atât la partea subiectivă, cât și la cea obiectivă a studiului. Din acest punct de vedere, analiza CV prezintă atât aspecte psihologice, cât și legate de mediu, implicând o evaluare psihologică, făcută de un individ sau un grup, a satisfacției date de condițiile de trai și stilul de viață.

Studiul CV implică luarea în considerație a necesităților oamenilor, a speranțelor și valorilor lor. Într-un studiu publicat în dicționarul **Wish** (Wikipedia), se menționează că, dacă se analizează definițiile cele mai

p.92-94].

It is hard not you agree with these arguments. In order to show the differences between existing concepts, the author tries to differentiate them.

Based on existing opinions, the author defines the *standard of living as a range of economic, non-economic, social, cultural and political conditions, which the society creates for its members, but also the capacity and skills of individuals to better satisfy their needs, starting from their income. Defining the aspects of living standards they relate to: the level and evolution of venues, the prices of consumption goods and services, that make up the population consume, the level and structure of consumption of goods and services, working conditions and leisure, living conditions, health and access to insurance, education, culture, etc.*

Living standard is objective, because it can only be accomplished in certain parameters. As science and technology developed, the considered parameters (natural environment, social background, education, health, politics, economy, etc.) underwent a series of changes, giving, in this respect, to the concept of living standards, a socio-historical character. Thus, with the evolution of humanity, changed the living conditions, aspirations and needs of people. If decades ago certain conditions were considered normal, today, the same conditions can no longer be regarded as normal.

Summarizing the above, the author mentions that QOL is defined as the value of a person's life, manner and extent to what life conditions offer the opportunity to satisfy many of his needs, the extent to which life is satisfactory for him.

There is no universally accepted definition of QOL, particularly because the concept is at the intersection of Humanities and Economics. Meaning of “QOL” can vary considerably depending on the nature of the study. In general, the QOL is seen as the result of interaction of a number of factors (health, social, economic, environmental) that affect the social and human development of the individual and of society in ways often unknown. In a sense, the QOL was defined to the extent that, in a given society or region, are the psychological and physiological conditions that induce feelings of satisfaction [2, p.128].

According to the author, QOL is a measurable variable and refers to both, the subjective and the objective side of the study. From this perspective, the QOL analysis shows both psychological and environmental aspects, involving a psychological evaluation made by an individual or a group, or a satisfaction evaluation given by living conditions and lifestyle.

QOL study involves consideration of human needs, hopes and values. In a study published in the dictionary **Wish** (Wikipedia) is mentioned that if we analyze the most widely used definitions of QOL, we can see similarities between them. All definitions

utilizate ale CV, se observă anumite similitudini între acestea. Toate definițiile includ o situație proiectată de unul sau mai mulți rezidenți ai unei regiuni, care este translată pe mai multe grade de satisfacție [http://en.wikipedia.org/, 12.03.2012].

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) definește CV în contextul percepției indivizilor a poziției lor de viață în planul cultural și de valori în care trăiesc și în relaționare cu scopurile, așteptările, standardele și preocupările acestora. Este un concept larg, afectat într-un mod complex de starea de sănătate fizică și psihologică, de credințele individului, de legăturile sale sociale și de trăsăturile cele mai proeminente ale mediului de viață.

Începând cu anii '70 ai secolului XX, o deosebită contribuție la dezvoltarea conceptului CV revine școlii rusești și, anume, savanților din cadrul **Vserosiiskogo Ţentra Izucenia Obscestvennogo Mnenia (BIŢIOM)** și **Vserosiiskogo Ţentra Urovnea Gizni** (Moscow): **I. Levada, J. Bestujev-Lada, N. Rimacevskaia, V. Bobcow, N. Grigorieva, V. Maier, V. Rutgaizer, A. Subbeto, L. Zubova, T. Zaslavskaia**, precum și reprezentanților filialei din Novosibirsk: **G. Prudenskii și A. Aganbeghean**, care au studiat problemele evaluării și diferențierii CV din diferite țări și zone geografice. Acestor savanți le aparțin primele cercetări în spațiul postsovietic ale aspectelor metodologice de evaluare a „coșului de consum”, în domeniul studierii problemelor de excluziune socială, inechității la distribuirea veniturilor, modelării economico-matematice a incertitudinii creșterii economice, evaluării CV, la nivel național și regional, și argumentării necesității perfecționării evaluării CV, la nivel global.

Savantul rus **A. Subbeto**, reprezentant al **Vserosiiskogo Ţentra Izucenia Obscestvennogo Mnenia**, menționa că CV reprezintă o sinteză a necesităților materiale și spiritual-creative ale vieții umane, a nivelului de punere în aplicare a competențelor, intelectului, sentimentelor creative de viață ale omului. CV nu poate fi redusă la standardul de realizare a necesităților materiale, cu toate că acestea joacă un rol important în viața individului. „CV este o categorie cu caracter complex și contradictoriu, un sistem de caracteristici spirituale, intelectuale, fizice, sociale și culturale, științifice, educaționale, de mediu și demografice, ce caracterizează viața unui individ, unei familii, națiuni, societăți umane în ansamblu. Această categorie socioeconomică îmbină în sine atât laturile individuale, cât și sociale ale vieții, relevă diversitatea nevoilor și abilităților personale, capacităților individului de a le completa și dezvolta armonios prin creativitatea sa” [19, p.18].

Școlii rusești îi revine aportul la elaborarea metodologiei de identificare a diferențierii păturilor sociale în funcție de venituri; a autoaprecierii etc. și, în special, elaborării conceptului teoretic al clasei de mijloc a societății umane și indicatorilor de evaluare a acesteia.

În perioada anilor '70-80, termenul CV a fost preluat și de alte țări socialiste, **România** fiind printre primele care l-au adoptat și adaptat. Cercetările realizate

include a statement designed by one or more residents of a region that is rendered on several levels of satisfaction [http://en.wikipedia.org/, 12.03.2012].

The World Health, Organization (WHO) defines QOL in the context of individual perception of their life position regarding culture and values in which they live and relate to their goals, expectations, standards and concerns. It is a broad concept that is affected by health condition of the individual, his psychological, personal beliefs, social ties and the most prominent features of the environment.

In the 70s of the XX century, a great contribution to the development of the concept is given to the QOL **Russian school**, and namely, scientists from the **Russian Public Opinion Research Center (BIŢIOM) and All – Russian Centre of Living Standard** (Moscow): **I. Levada, J. Bestujev-Chest, N. Rimacevskaia, V. Bobcow, N. Grigorieva, V. Maier, V. Rutgaizer, A. Subbeto, L. Zubova, T. Zaslavskaia**, etc., as well as **G. Prudenskii** and **A. Aganbeghean**, representatives from Novosibirsk branch, who studied the problems of evaluation and QoL differences in different countries and geographical areas. These scientists performed the first researches in the post-Soviet evaluation of methodological aspects “consumer basket”, problems of social exclusion, inequality in income distribution, economic and mathematical modeling of economic growth uncertainty, QOL evaluation nationally and regionally, and argued the need to improve global QOL evaluation.

Russian scientist **A. Subbeto**, representative of **Russian Public Opinion Research Center** said that QOL is a summary of the material and spiritual needs of a creative human life, the level of skills implementation, intellect and human creative feelings. It cannot be reduced to the standard to achieve material needs, although they play an important role in the life of the individual. “QOL is a complex and contradictory category, a system of spiritual, intellectual, social and cultural characteristics, as well as scientific, educational, environmental and demographic, characterizing individual’s life family, nation and human society as a whole. This socio-economic category combines both, the individual and the social life, shows diversity of needs and personal skills and abilities to develop harmoniously through his creativity” [19, p.18].

Russian school’s contribution was the development of a methodology that identifies the social strata differentiation according to income; self-esteem, etc. and in particular, the development of the middle class theoretical concept of human society and its evaluation indicators.

During the 70-80s QOL was taken by other socialist countries, **Romania** being among the first who adapted it. Research conducted before 1990 contained a solid methodological basis and was used to

până în anul 1990 conțineau o bază metodologică temeinică, care trebuia folosită pentru realizarea unei cunoașteri profunde, în detaliu, a CV a poporului român. Astfel, în cadrul Direcției Centrale de Statistică (DCS), în 1974, a fost elaborată o lucrare intitulată „Principii metodologice de alcătuire a indicatorilor sociali”, iar în 1977 a fost finalizat studiul metodologic „Sistemul de indicatori ai Calității Vieții”, care conținea peste 200 de indicatori grupați pe șapte domenii, sistem care a fost ulterior îmbunătățit.

Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), întemeiat în România de membrul corespondent al Academiei Române, **Cătălin Zamfir**, doctor în sociologie, profesor universitar, începând cu anii 70-80, studiază multilateral problematica CV, care a devenit cunoscută ca o încercare de a lua cât mai mult în considerare nevoile și aspirațiile populației. Astfel, s-au desprins trei mari funcții ale tematicii de cercetare a CV [10, p.30-35]:

- definirea mai detaliată a obiectivelor dezvoltării social-economice;
- evaluarea eficienței dezvoltării umane și determinarea impactului ei asupra CV;
- aprecierea CV ca instrument de evaluare a progresului social.

Rezultatul acestei perioade s-a exprimat într-o serie de cercetări, printre care menționăm cele coordonate de economiștii **C.Zamfir**, **N.Lotreanu** și **I.Rebedeu**. Problema CV și a stilurilor de viață a avut o semnificație complet diferită în România, comparativ cu cea existentă în societatea anilor 70-80. Tematica CV s-a bucurat din start de un interes larg, mai mult ideologic și politic, decât științific. Cercetarea oferea un mod de a discuta și promova avantajele regimului comunist prin prisma criteriului final, al bunăstării populației [10].

Actualmente, ICCV a devenit un centru sociologic național al României, care *promovează noua paradigmă a rolului factorului uman în cadrul sistemelor sociale*: nu numai ca membru al sistemelor sociale, integrat, modelat și controlat de logica acestora, dar și ca principalul obiectiv al tuturor activităților sociale. Dezvoltarea cea mai spectaculoasă a tematicii ICCV, în această direcție, s-a produs în sfera indicatorilor de evaluare a CV. Spre sfârșitul secolului al XX-lea, **C.Zamfir**, împreună cu colegii săi, **I.Marginean**, **G.Socol**, **A.Bălașa** [1991], au menționat două motive bine argumentate, care au determinat actualitatea acestor cercetări: „*În primul rând*, concluzionarea că progresul economic nu duce în mod automat la bunăstarea generală și la eradicarea sărăciei, respectiv, un segment al populației continuă să trăiască în condiții de viață precare. *În al doilea rând*, un impuls pentru cercetarea CV a venit din direcția ecologiei, perturbațiile suferite de mediul ambiant, ca efect al industrializării și urbanizării societății umane” [10; 5].

În perioada actuală, conceptul CV este folosit nu numai de economiști, sociologi sau politologi, dar a devenit o „monedă de schimb” în dezbaterile publice. Având în vedere contextul politic și economic actual, în special aderarea de perspectivă a Republicii Moldova la

achieve a deeper knowledge of the QOL of the Romanian people. Thus, under the Central Bureau of Statistics (DCS) in 1974, was developed a work entitled “Methodological principles of social indicators composition”, and in 1977 was completed the methodological study “Quality of Life Indicators System”, which contained more than 200 indicators grouped into seven areas, a system which was further improved.

Institute for Quality of Life Research (ICCV), founded in Romania by the members of the Romanian Academy, **Catalin Zamfir**, Doctor of Sociology, Professor, starting with 70-80s studied the multilateral issues of QOL, which became known as an attempt to take into account the needs and aspirations of the people. Thus, there were separated three major functions of the research topics of QOL [10, p.30-35]:

- defining more detailed socio-economic objectives;
- evaluating the effectiveness of human development and determining its impact on QOL;
- assessing QOL as an evaluation tool of social progress.

The results of that period were expressed in a series of studies, including those coordinated by **C. Zamfir**, **N. Lotreanu** and **I. Rebedeu**. The problem of QOL and lifestyles had a completely different meaning in Romania compared to that during 70-80s. The topic of QOL from the very beginning enjoyed a broad interest, more ideological and political than scientific. Research provided a way to discuss and promote the benefits of the communist regime through the endpoint, the welfare [10].

Currently, ICCV became a national sociological center of Romania that *promotes new paradigm of the role of the human factor in social systems*: not only as a member of social systems, integrated molded and controlled by their logic, but as the main focus of all social activities. The most spectacular development of ICCV in this direction occurred in the area of indicators to assess the QOL. Towards the end of the twentieth century, **C.Zamfir** together with **I.Marginean**, **G.Socol**, **A.Bălașa** [1991] mentioned two well motivated reasons, which determined the topicality of this research: “*First*, the conclusion that economic progress does not automatically lead to general welfare and eliminates poverty, a segment of the population continues to live in poor living conditions. *Secondly*, an impetus for the research came from the QOL research from ecology, environmental disturbances because of industrialization and urbanization of human society” [10; 5].

Nowadays the QOL concept is used not only by economists, sociologists and political scientists, but has become a “bargaining chip” in public debate. Given the current political and economic context, especially the

Uniunea Europeană și recunoașterea resurselor umane drept capital uman, asigurarea creșterii CV devine o prerogativă pentru atingerea rapidă a unui standard de viață la un nivel acceptabil de civilizație și definit în context concurențial.

În masele largi ale populației, conceptul CV este asimilat de conceptul popular „fericire umană” [L.Begu, 1999]. Fericirea se referă la o stare-afect, ce reflectă sentimente de împlinire, satisfacție, de deplinătate, pe când CV vizează condițiile care produc și contribuie la dezvoltarea stării de fericire [6, p.32].

În lucrarea „Compendiu de macroeconomie” [Băcescu, 1997], CV este definită printr-o viziune mai largită, fiind percepută ca „totalitatea condițiilor vieții umane, care asigură integritatea vieții biologice, satisfacerea cerințelor de ordin economico-social, de nivel de trai material și cultural, de viață spirituală, care permit echilibrul continuu al omului...” [6, p.35].

Într-o explicare mai profundă a CV, se presupune abordarea conceptului conform următoarelor arii de investigație: *calitatea mediului înconjurător*, care este caracterizată printr-o relație permanentă și normală între om și mediul natural; *calitatea mediului social*, care trebuie să asigure condiții stabile de viață materială, ocuparea completă a forței de muncă, asigurarea timpului liber, relații umane firești, o activitate politică, morală și spirituală nestingherită; *calitatea mediului familial*, prin realizarea integrării complexe a familiei ca unitate demografică, economică și de consum; *calitatea mediului de muncă*, condiții care să permită posibilitatea împlinirii idealurilor profesionale sau sociale.

Pentru că are o finalitate practică, cea de a indica oamenilor sau colectivităților ce trebuie făcut pentru a îmbunătăți condițiile de trai, *conceptul CV are un caracter evaluator*. Pe lângă condițiile de viață, percepute ca situații obiective ale vieții, CV include și criterii de evaluare subiectivă a satisfacției de viață, definește I.Mărginean, A.Bălașa, în lucrarea sa, „Calitatea vieții în România”, 2005: „CV cuprinde ansamblul condițiilor de viață fizice, economice, sociale, culturale, politice, de sănătate etc. în care oamenii trăiesc, conținutul și natura activităților pe care le desfășoară individul, caracteristicile relațiilor și proceselor sociale la care participă, bunurile și serviciile la care are acces, modelele de consum adoptate, modul și stilul de viață, evaluarea gradului de obținere a rezultatelor în viața sa ce corespund așteptărilor populației, care provoacă stările subiective de satisfacție, insatisfacție, fericire, frustrare etc.” [5, p.51].

În opinia autorului tezei, nu putem fi de acord cu o asemenea definiție a CV decât parțial, căci ea oglindește doar latura obiectivă a acesteia și exprimă, practic, gradul de satisfacție a individului de viață în funcție de factorii mediului exterior. Această definiție însă nu ține cont de factorul subiectiv – gradul de realizare a nevoilor umane privind CV.

Este important de menționat că anume școala română a fost printre primele în spațiul european care a recunoscut caracterul interdisciplinar al categoriei CV și

prospective accession of Moldova to the European Union and the recognition of human resources as human capital, ensuring the QOL growth is a prerogative to quickly achieve a standard of living at an acceptable level of civilization, defined in the competitive context.

Within most of the population, the concept QOL is assimilated as a popular concept “human happiness” [L.Begu, 1999]. Happiness refers to an affect state, reflecting feelings of fulfillment, satisfaction, fullness, while QOL aims the conditions that cause and contribute to the state of happiness [6, p.32].

In “Compendium of macroeconomics” [Băcescu, 1997] QOL is defined in a broader vision, being perceived as “human life conditions, which ensure the integrity of biological life, economic satisfaction, social and material living standards, cultural and spiritual life, allowing continuous balance of the individual...” [6, p.35].

In a larger illustration the QOL addresses the concept according to the following areas of investigation: *environment quality*, which is characterized by a permanent and normal relationship between humans and the natural environment; *the quality of the social environment*, which must ensure stable conditions of material life, full employment, leisure, natural human relations, political, moral and spiritual activity; *quality of family environment* by achieving family integration, complex demographic unit, economic and consumption *working environment quality*, conditions which allow for the possibility to fulfill professional or social ideals.

Since it has a practical purpose, to indicate people or communities what is to be done to improve living conditions, *the concept of QOL* has an assessment character. In addition to living conditions, perceived as objective situations of life, QOL includes subjective evaluation criteria of life satisfaction defined by I.Mărginean; A.Balasa, in his work “Quality of life in Romania”, 2005 states that: *QOL includes all physical, economic, social, cultural, political, health, etc. conditions on. where people live, the content and nature of the activities they carry out individually, the characteristics of relationships and social processes in which goods and services are available, adopted consumption patterns and how lifestyle evaluates the results obtained in life, corresponding to people's expectations, causing subjective states of satisfaction, dissatisfaction, happiness, frustration, etc.”* [5, p.51].

According to the author, we can agree with such a definition of QOL only partly, because it reflects and expresses its objective side, namely, the individual satisfaction with life according to external environmental factors, but this definition does not take into account the subjective factor – the degree of realization of human needs on QOL.

It is important to note that the Romanian school

aceasta a format paradigma CV de pe poziții socioeconomice, pe parcursul istorico-dialectic de dezvoltare a conceptelor expuse de savanți din diferite domenii: filozofic, religios, psihologic, sociologic și economic.

Simultan cu școala românească, se dezvoltă și cea rusească în direcția perfecționării conceptului CV, care, pornind de la cercetarea CV de pe poziții filozofice și social-psihologice, a ajuns la recunoașterea caracterului socioeconomic al acesteia.

Aspectele socioeconomice cu impact asupra CV au fost cercetate și în Republica Moldova, în special, de membrul corespondent al AȘM, **A.Timuș**, dr.hab., prof. univ., „legenda științei socio-umane moldave”, care și-a înființat școala sa de cercetare în direcția menționată. În anii de tranziție, **A.Timuș** împreună cu discipolii săi din cadrul AȘM, a efectuat un șir de cercetări ale dezvoltării proceselor economice și sociale, schimbărilor orientărilor valorice, structurii sociale și mobilității diferitelor grupuri sociale în condițiile economiei de piață. Ca soluție, s-a evidențiat necesitatea imperioasă a dezvoltării capitalului uman, considerat izvorul necesar de sporire a potențialului economic și social al țării. În cercetările efectuate și publicate în cele 25 de monografii științifice s-au abordat problemele numeroaselor mecanisme de perfecționare a conducerii țării, managementului instituțional, de stimulare și interesare a populației în activizarea capacităților sale intelectuale [9].

O contribuție importantă la cercetările nivelului de trai, inclusiv la capitolele veniturilor și cheltuielilor populației din R.Moldova, analizei dinamicii prețurilor la produsele de consum, la determinarea coșului minim de consum național, impactului nivelului de asigurări sociale asupra nivelului de trai al pensionarilor și copiilor, stabilirea standardelor de viață pentru populația moldavă, a fost adusă de cercetătorii **Institutului de Economie, Finanțe și Statistică al AȘM**, în frunte cu conferențiarul, **dr. A.Rojco** [8].

Interesantă este investigația sociologică a dlui **T.Danii**, dr. hab., profesor universitar, referitoare la CV, care a determinat și a atenuat în R.Moldova contradicția acută dintre necesitatea vitală a îmbunătățirii CV al populației (creșterea veniturilor și a consumului, accesul la locuință, ocrotirea sănătății, asigurarea cu locuri de muncă, securitatea personală etc.) și posibilitățile reale ale statului de ameliorare a situației create pentru majoritatea cetățenilor săi [1, p.58]. *Definițiile analizate anterior referitoare la CV ne impun recunoașterea caracterului complex, social-economic al CV, or aceasta din urmă este percepută ca o categorie cu caracter interdisciplinar, variabil și multidimensional, care provoacă necesitatea evaluării sale. Evaluarea valorică a CV devine o problemă vitală, în condițiile economiei de piață și de competitivitate a țărilor pe arena mondială* [4, p.121-132].

Analizând și sintetizând evoluția opiniilor științifice cu privire la dezvoltarea categoriei CV și bazându-ne legea filozofică a unicității formei și conținutului acesteia, distingem patru perioade evolutive de dezvoltare și patru metode de evaluare al CV(fig.1.3):

was among the first in Europe, that recognized the interdisciplinary character of QOL, and it formed the QOL paradigm of socio-economic positions during historical-dialectical development concepts, presented by scientists from different fields: philosophy, religion, psychology, sociology and economics.

Simultaneously with the Romanian school is developed the Russian one, starting with QOL research based on social, psychological and philosophical positions, reaching socio-economic recognition.

Socio-economic aspects with impact on QOL were also investigated in Moldova, particularly, by the correspondent member of the ASM, **A.Timuș**, Dr. Hab., Professor, “legend of the Moldovan Social and Human Sciences” who has established his research school in this domain. During transition, **A. Timuș**, together with his followers in the ASM, conducted a series of studies of the development of economic and social processes, changes in value, social structure and mobility of different social groups in a market economy. As a solution was highlighted the urgent need to develop human capital, considered a necessary source to increase the country's economic and social potential. The conducted research was published in 25 scientific monographs and addressed the problems of numerous mechanisms to improve the state leadership, institutional management, incentives, population motivation, develop intellectual capabilities [9].

An important contribution to the research of standard of living, including revenue and expenditure issues of the population of Moldova, analyzing price dynamics in consumer products, determining minimum national consumption basket, the impact of social security level on living standards of pensioners and children, setting standards of living for the Moldovan population, was made by researchers of the **Institute of Economy, Finance and Statistics of the ASM**, led by the Associate Professor **dr. A.Rojco** [8].

Of great interest is the sociological investigation of PhD., Professor, Mr **T.Danii**, on the QOL, who started and reduced the attenuated acute contradiction between the vital need to improve population's QOL in Moldova (increasing income and consumption, housing, healthcare, providing employment, personal security, etc.) and the real possibilities of the state to improve the situation for the majority of its citizens [1, p.58]. *Definitions discussed above on the QOL, impose the recognition of the complex socio-economic character of QOL or is perceived as an interdisciplinary, multidimensional and variable category that causes the need for its assessment. Assessing the value of QOL is a vital issue in the market economy and countries' competitiveness on the world stage* [4, p.121-132].

Analyzing and synthesizing the development of scientific opinions on the development of QOL category and based on philosophical law of uniqueness of form and content, the author distinguishes 4 evolution periods and 4 methods of QOL assessment (fig.1.3):

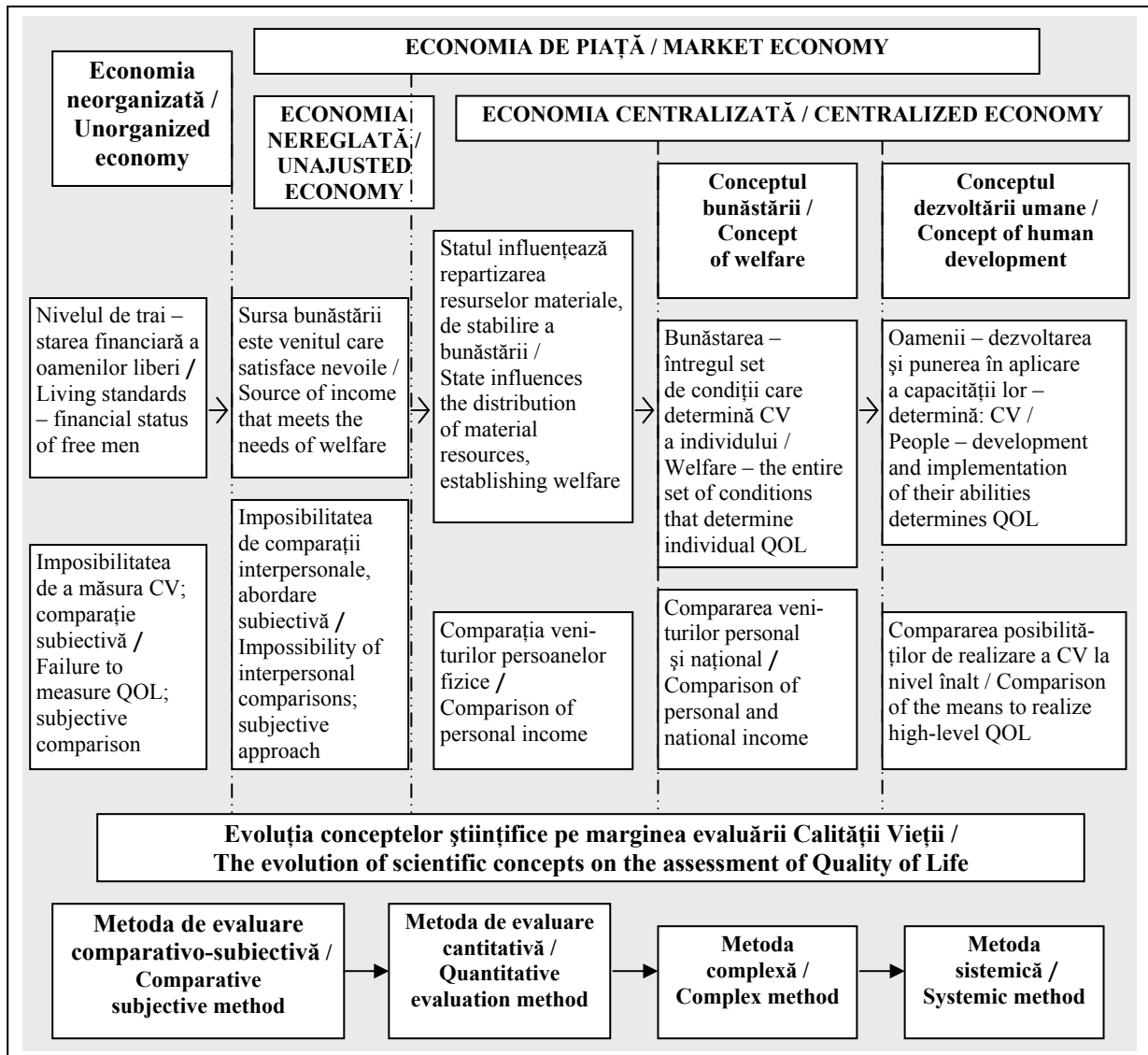

Figura 1.3. Etapele dialectico-istorice de dezvoltare a conceptelor și metodelor de evaluare a CV /
 Figure 1.3. Dialectical and historical development stages of concepts and methods for assessing QOL

Sursa: elaborată de autor în baza sintezei opiniilor studiate / Source: prepared by the author based on the synthesis of studied views

- **Perioada 1, a economiei neorganizate și nereglate, când s-a dezvoltat metoda comparativ-subiectivă a CV.** În această perioadă, nivelul de trai era determinat de starea financiară a oamenilor liberi. Sursa bunăstării presupunea doar venitul care satisfacea nevoile umane. Există o abordare subiectivă a CV, fiindcă persista imposibilitatea de măsurare și comparare a acestora la nivel interpersonal.
- **Perioada 2, perioada timpurie a economiei centralizate.** În această perioadă, prețurile erau plafonate, iar veniturile garantate, deoarece aceasta a cunoscut deficitul în produse și servicii; aici s-a dezvoltat metoda cantitativă de
- **Period 1, unorganized and unadjusted economy, when the comparative – subjective method QOL of developed.** During this period the standard of living was determined by the financial status of free men. Welfare income source was supposed to meet only human needs. There is a subjective approach towards QOL as it was impossible of measure and compare it at interpersonal level.
- **Period 2, the early years of centralized economy.** During this period prices were capped and the income guaranteed because it knew the deficit in goods and services; the quantitative assessment method of QOL developed. The state monitored

evaluare a CV. Statul monitoriza repartizarea resurselor materiale și financiare pentru stabilizarea bunăstării și asigurarea egalității populației în realizarea drepturilor sale, indiferent de abilități. Se propaga conceptul egalității în venituri, studii, în posibilități de dezvoltare personală etc., deci și starea financiară era, practic, cam aceeași la toți.

- **Perioada 3, perioada matură a economiei centralizate.** Grație fenomenului de convergență a două sisteme economice, dezvoltarea economiei de piață în țările avansate a influențat regimul socialist în perioada matură și atunci bunăstarea devine condiția de bază, care determină CV al individului. Aici se permite comparația veniturilor persoanelor fizice cu venitul național al țării. În această perioadă, se utilizează metoda complexă de evaluare a CV, răspândită și caracteristică ariei întregului spațiu al fostei URSS, inclusiv al Republicii Moldova.
- **Perioada 4, a economiei de piață.** Economia de piață promovează libera concurență a tuturor factorilor de producție și a diferitelor produse și servicii finale. În această perioadă, în centrul relațiilor de producție, se află Omul, iar dezvoltarea și punerea în aplicare a capacităților acestuia determină gradul de competitivitate al întreprinderilor. Astfel, CV al angajaților devine factor de competitivitate al întreprinderilor. În condițiile economiei de piață, se utilizează *metoda sistematico-calitativă*.

Țările dezvoltate ale Europei de Vest și majoritatea țărilor lumii n-au activat în condițiile economiei centralizate, de aceea, acestea au trecut doar prin trei etape de dezvoltare a relațiilor economice și a conceptelor științifice și metodelor de evaluare a CV.

În concluzie, putem menționa că perfecționarea multilaterală a resurselor de muncă, a sistemului și procesului de educație, formarea și perfecționarea acestora corespunzător exigențelor ce decurg din coordonatele actuale ale dezvoltării economice constituie o opțiune fundamentală și un imperativ major al strategiei de consolidare a economiei de piață.

Geneza și evoluția economiei constau într-un proces permanent de valorificare, realizat de om în mod conștient, așadar, economia este forma reală a acțiunii umane. Ea a apărut și s-a dezvoltat prin om și pentru el, având întotdeauna un *character uman*. Economia umană nu este un concept actual, ea are o istorie îndelungată și a evoluat pe parcurs. Conținutul și transformarea continuă a economiei reflectă modalitatea în care indivizii reușesc să coreleze nevoile lor nelimitate, în permanentă diversificare, cu resursele rare, dar cu întrebuintări alternative.

Fiecare om se află în tranziție prin viață, înregistrând, în mod permanent, bucurii sau amărăciuni. *Economia, fiind formă reală a acțiunii umane, este ea*

the distribution of material and financial resources to stabilize the population welfare and ensure equality in realizing their rights, regardless of abilities. The concept of equality in income, education, possibilities for personal development, etc. was propagated and therefore the financial situation was basically about the same for all.

- **Period 3, mature period of centralized economy.** Thanks to the convergence phenomenon of two economic systems, development of market economy in advanced countries has influenced the socialist regime during the mature period and then the welfare became the basic condition that determined the individual QOL. This allowed comparison of personal income to national income of the country. During this period was used a complex method to assess the QOL, widespread and characteristic for the entire area of the former USSR, including the Republic of Moldova.
- **Period 4, the market economy.** Market economy promotes free competition of all factors of production and different products and services. During this period, the man was the center of production relations and the development and implementation of his abilities determined the competitiveness of enterprises. Thus, QOL of employees became a competitive factor of businesses. Under market economy conditions was used the *systematic-qualitative method*.

The Western Europe developed countries and most world countries have not leaved under centralized economy, so they just went through three development stages of economic and scientific concepts and methods of evaluation of QOL.

In conclusion, we can be state that the comprehensive improvement of human resources, of education system and process, their development corresponding to the requirements arising from current economic development, is a fundamental option and a major imperative of the consolidation strategy of the market economy.

Genesis and evolution of the economy is a constant process of recovery, made by a conscious man, therefore, the economy is a real form of human action. It appeared and was developed by men and for men, always having a *human nature*. Human economy is a modern concept; it has a long history and has evolved over time. The content and the ongoing transformation of the economy reflects the way in which individuals *match their unlimited diversified needs with scarce resources but alternative uses*.

Every person is in transition through life, with permanent joys or sorrows. *Economy, the real form of*

însăși în transformare sau tranziție continuă. Viața economică constituie o luptă neîncetată a omului cu principiile realității, imposibilului și incertitudinii, cu limitele libertății, pentru a le transforma în elemente certe, posibile și cunoscute ale vieții de zi cu zi, pe care să le pună în serviciul îndeplinirii scopurilor propuse. „Adevărata problemă constă în aceea că, în viața reală, în mod normal, nu avem de ales între situații riscante și situații certe, ci între grade de risc și diferite rezultate posibile” [16, p.56].

În această luptă cu limitele schimbărilor provocate de permanenta tranziție, omul și colectivitatea umană, în general, învață să se adapteze la mediul natural în care trăiește, formându-și un *mediu de viață specific* în care acționează, producându-și cele necesare existenței.

„În istoria omenirii, progresul libertății nu este un progres înregistrat doar în combaterea limitelor exterioare, ci, în primul rând, în cel al disputei cu limitele pe care ni le-a impus natura din noi și care le reprezintă lupta de-o viață a fiecăruia cu el însuși” [16, p.69].

Desigur, există multiple criterii de apreciere a genurilor de activități umane. În condițiile unor resurse relativ limitate, activitățile umane, prin care se urmărește să se răspundă la întrebările *ce, cât, cum și pentru cine* să se producă, sunt cunoscute ca *activități economice*. În cadrul acestora, se rezolvă problemele fundamentale legate de volumul, structura și calitatea bunurilor ce trebuie produse, posibilitățile prezente și viitoare de a produce – de *cine, unde, când și cu ce costuri* – precum și de modul în care va avea loc distribuția și utilizarea finală a bunurilor produse, de asigurarea compatibilității mediului de producție cu cel natural.

Prin intermediul activității economice, se produc acele utilități de care oamenii au nevoie pentru satisfacerea necesităților vitale. Deoarece satisfacerea necesităților de viață ale oamenilor este un proces continuu, producția care răspunde acestor exigențe se perfecționează permanent.

Bazându-se pe conceptul actualizat științific al dezvoltării continue a factorului uman, ca rezultat al proceselor economice și importanța lui deosebită în relațiile de producție, CV este recunoscută de noi drept categorie socioeconomică.

Authorul cercetării definește CV ca fiind o categorie socioeconomică ce oglindește gradul de satisfacție de viață a individului, în funcție de **satisfacerea nevoilor umane prin realizarea rolului său social, dezvoltarea relațiilor interpersonale și de familie, precum și de nivelul bunăstării, acordat de societatea umană în care activează și se dezvoltă acesta.**

human action, is itself in transition or freedom continuous transformation. Economic life is a constant struggle of man with principles of reality, impossibility and uncertainty, freedom limits in order to make them certain elements, possible and known for everyday life, to use them in achieving the goals. “The real problem is that in real life, normally, we do not have to choose between risky situations and certain situations, but between different degrees of risk and possible outcomes” [16, p.256].

In this struggle with the limits caused by constant changes the man and the human community learn to adapt to the natural environment in which they live, forming a *specific living environment*, acting and producing everything necessary for existence.

„In human history the progress of freedom is not just a progress in combating the outer limits, but first, a dispute with the limits imposed to us by our nature and is the life battle with ourselves” [16, p.69].

Of course, there are many assessment criteria for the types of human activities. In terms of relatively limited resources, human activities seeking to answer the questions, *what, how much and for whom* to produce are known as *economic activities*. Within this questions are the fundamental problems related to volume, structure and quality of goods to be produced, present and future possibilities of production *who, where, when and at what cost* – as well as how the distribution and the final use of goods will take place ensuring compatibility with the natural production environment.

Economic activity produces utilities that people need to satisfy their vital needs. Since satisfaction of human needs is a continuous process, production, aimed to meet these requirements, shall be always improving.

Based on the new scientific concept of continuous human factor development as a result of economic processes and its particular importance in production relations, QOL is recognized by us as a socio-economic category.

The author of the research defines QOL as a socio-economic category, which reflects the individual's satisfaction with life, according to **human needs satisfaction** by creating its social role, development of interpersonal and family relationships, as well as the level of welfare of human society.

Bibliografie/Bibliography:

1. Danii T. *Calitatea Vieții populației Republicii Moldova în perioada de tranziție: probleme și tendințe sociale (analiză și evaluare sociologică)*. Teza de dr. hab. în sociologie. Chișinău: AȘM, 2004. 292 p.
2. Galbraith J. *Societatea perfectă*. București: Politică, 1997. 128 p.
3. Giarini O., Stahel W. *Limitele certitudinii*. București: Edimpress – Comro, 1996, p.256.
4. Gorobievski S., Cojuhari A. *Conceptul managementului Calității Vieții/Development of the concept of quality of life management*. Revista „Economica”, nr.2, 2011, p.26-39.
5. Mărginean I., Bălașa A. (coord.). *Calitatea vieții în România*. București: Expert, 2005. 393 p.
6. Liiceanu G. *Despre limită*. București: Humanitas, 1997, p.69.(4)

7. Marshall A. *Principiile economiei. Un volum introductiv*. Ediția VII. Londra: Macmillan. 1898. 280p.
8. Rojco A., Hristiuc L., Levițchi O., Stremenovskaia O., Vinogradova Z. *Prestațiile sociale și impactul lor asupra reducerii sărăciei în R.Moldova*. Ch.: Comp. Ed. „Inei”, AȘM și IEFS, 2011. 156 p.
9. Timuș A. *Interesele, binele omului – problema-cheie a reformelor sinteze sociologice*. Ch.: Paragon, 2006. 273 p.
10. Zamfir C., Stănescu S. (coord.). *Enciclopedia dezvoltării sociale*. Iași: Polirom, 2007.
11. Cenzo D., Robbins A., Stephen P. *Human Resource Management: Concepts and Practice*. New-York: 2001. 330 p.
12. Hansen Bruno. *Quality of Life and Management of Living Resources*. Fifth Framework. București: Economică, 2002. 340 p.
13. Jouvenal Bertrand. *Essais sur le mieux vivre*. Paris: Futurilles, by SEDEIS, 1968.180 p.
14. Lepage H. *La nouvelle économie industrielle*. Paris: Hachette, 1989, coll. „Pluriel”. p.75
15. Maslow A. A *Theory of Human Motivation*. New-York: Psychological Review, 1943, vol.50, p.370-396.
16. Schein E. *Organizational Psychology-3*.Ed.Englewood Cliffs, Prentice Hall, Inc., 2008.
17. Schumpeter J. *Business Cycles*. New York and London: McGraw Hill. 1939. 380p.
18. Zapf W. *Social Reporting in the 1970's and in the 1990's*, „Social Indicators Research”, vol. 51, No.1, 2000, p.22-35.
19. Субетто А. И. *Управление качеством жизни и выживаемость человечества*.
20. Журнал «Стандарты и качество», Nr.1, 1998, с.16-22. vol. 51, No.1, 2000, p.22-35
21. <http://en.wikipedia.org/>